

ELEKTRONİK HABERLEŞME SEKTÖRÜ TAKİP RAPORU-Ocak 2023

Elektronik haberleşme sektöründeki gelişmelerin takip edilmesi amacıyla önemli görülen göstergelerin yer aldığı bu rapor, BTK, TÜİK, BIST gibi kuruluşlar tarafından yayınlanan resmi veriler kullanılarak TELKODER tarafından hazırlanmıştır. BTK Çeyrek raporlarının yayınlanmasının ardından her üç ayda bir yayınlanacaktır.

1- Elektronik Haberleşme Sektörü Büyüklüğü

2022 üçüncü çeyrekte enflasyondan arındırılmış gelirlerde artış yaşanmıştır 😊

2- Elektronik Haberleşme Sektöründe Rekabet

2022 üçüncü çeyreğe göre alternatif işletmecilerin Pazar payında önemli bir artış yaşanmamıştır.

Bu oran AB'ye göre hala çok düşüktür 😞

3- Elektronik Haberleşme Sektöründe Şirket Piyasa Değerleri

İstanbul Borsasında (BIST) yaşanan artışa ve döviz kurundaki yatay seyre bağlı olarak son üç ayda şirket piyasa değerlerinde artış yaşanmıştır 😊

4- Genişbant Abone Sayısı

Son üç ayda abone sayısında önemli bir artış yaşanmamıştır 😞

5- Fiber Uzunlukları ⚠️

2022 üçüncü çeyrek itibarı ile BTK Pazar Verileri Raporunda, fiber uzunlukları kapsamında TT ve alternatif işletmeci ayrımı kaldırılmıştır. Sektöre ışık tutacak olan bu ayrımın yeniden Raporlar kapsamında yer alması gerekmektedir.

6- Genişbant Uydu Hizmetleri

Son üç ayda uydu internet abone sayısında önemli bir değişiklik yaşanmamıştır 😞

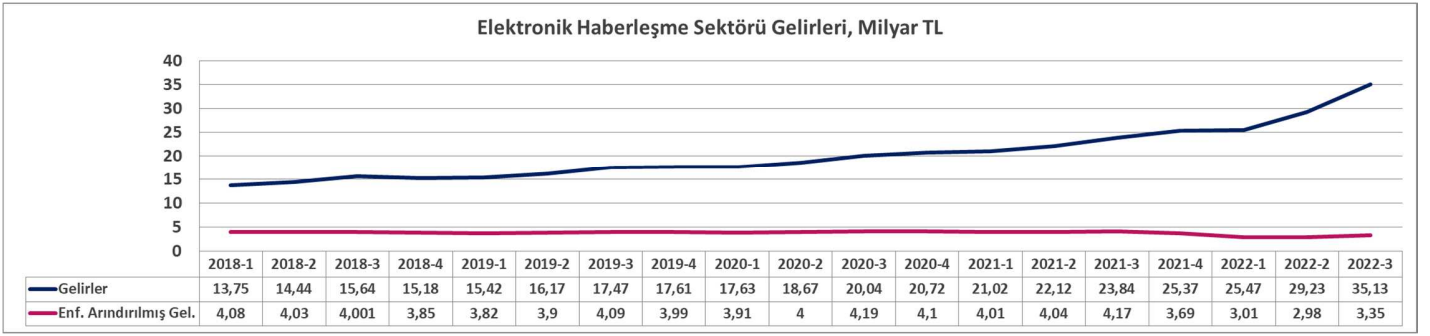
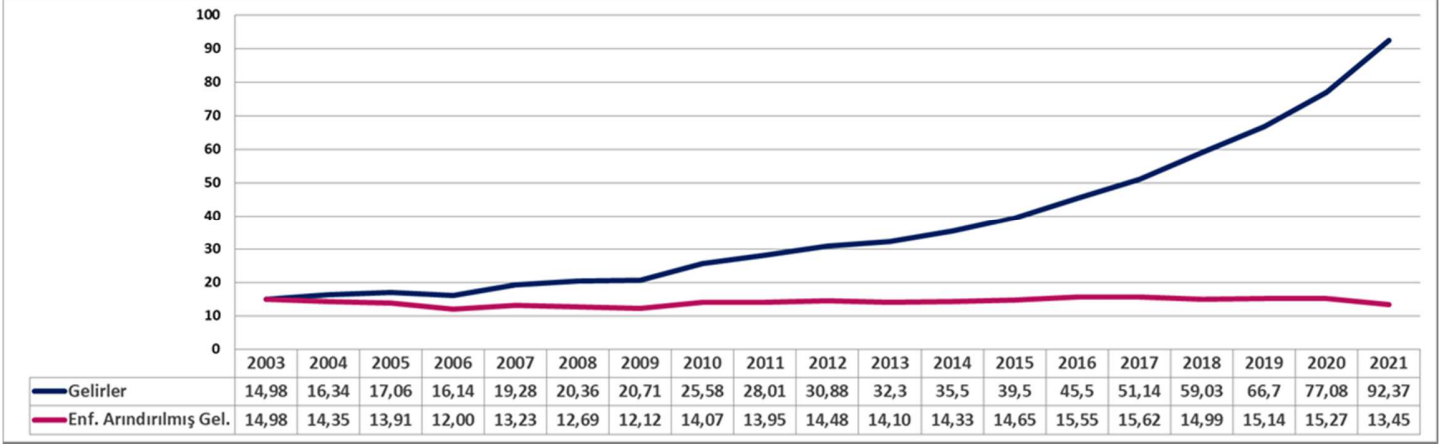
7- Ses Trafiği Dağılımı

Son üç ayda toplam trafik içindeki sabit trafik oranında önemli bir değişiklik yaşanmamıştır 😞

8- Veri Merkezi İşletmeciliği

Son üç ayda veri merkezi işletmeciliği alanında önemli bir gelişme yaşanmamıştır 😞

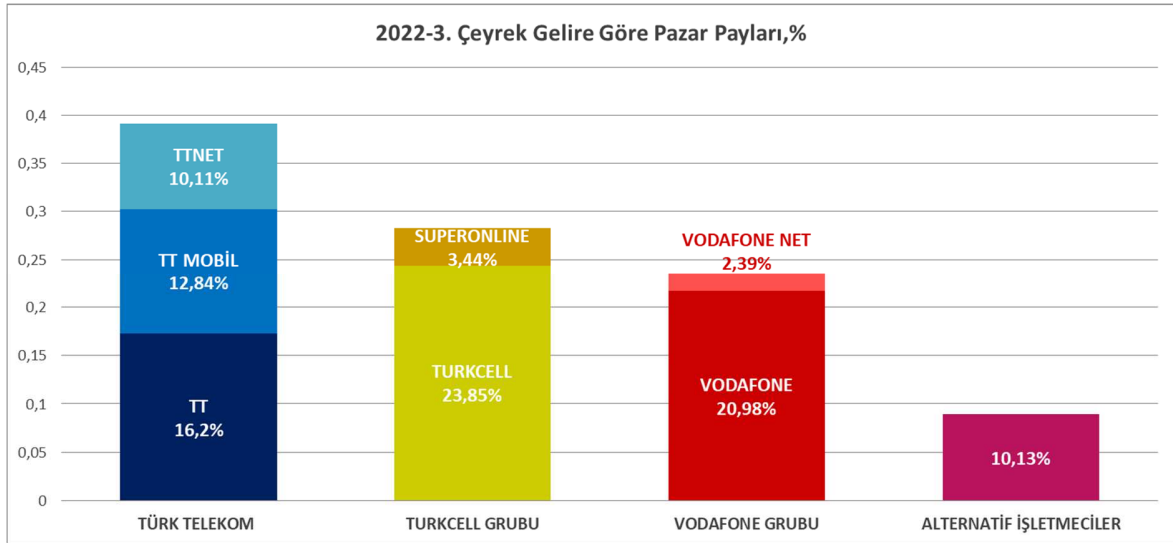
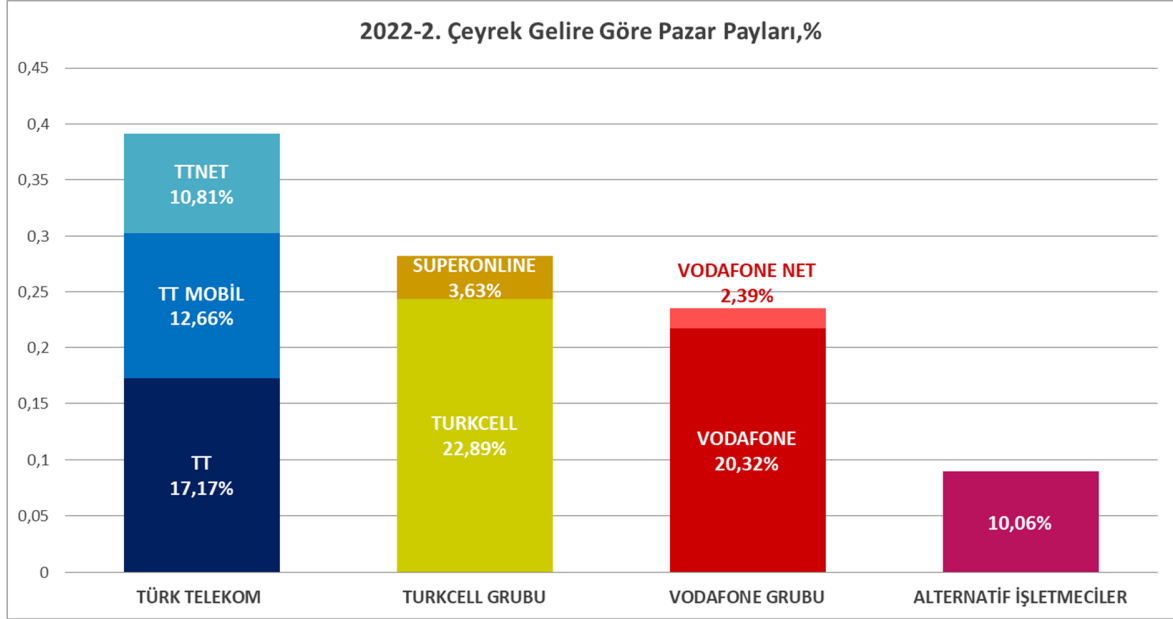
1- ELEKTRONİK HABERLEŞME SEKTÖRÜ BÜYÜKLÜĞÜ

Elektronik haberleşme sektörü gelirleri 2003 yılında 14,98 Milyar TL iken 2021 yılı sonu itibariyle 92,37 Milyar TL olarak tespit edilmiştir. Büyüme üzerindeki enflasyon etkisinin ortadan kaldırılması amacı ile TÜİK verileri kullanılarak ve 2003 yılı temel alınarak hesaplanan enflasyondan arındırılmış gelirlere göre ise 2003 yılında yaklaşık 15 Milyar TL olan sektör gelirleri 2021 yılı sonunda 13,45 Milyar TL'ye gerilemiştir.

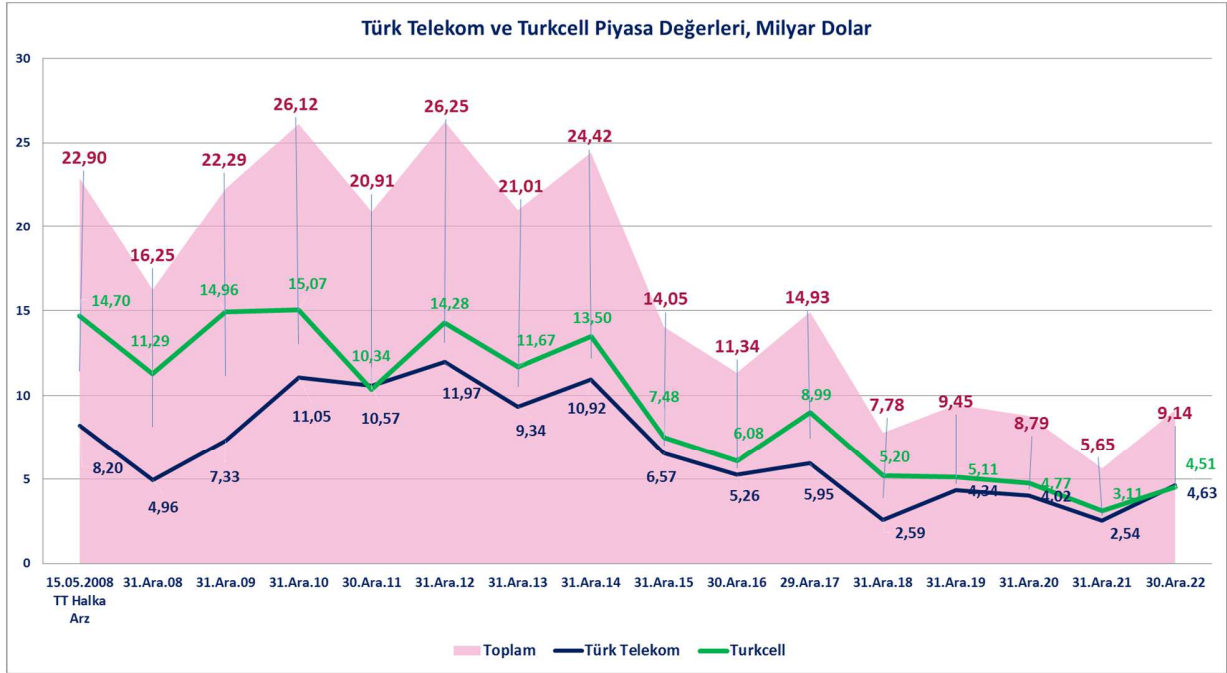
Elektronik haberleşme sektör gelirleri, 2022 ikinci çeyrekte 29,23 Milyar TL iken 2022 üçüncü çeyrekte 35,13 Milyar TL olarak gerçekleşmiştir. Enflasyondan arındırılmış gelirler ise 2022 ikinci çeyrekte 2,98 Milyar TL, 2022 üçüncü çeyrekte 3,35 Milyar TL olarak belirlenmiştir.

2- ELEKTRONİK HABERLEŞME SEKTÖRÜNDE REKABET

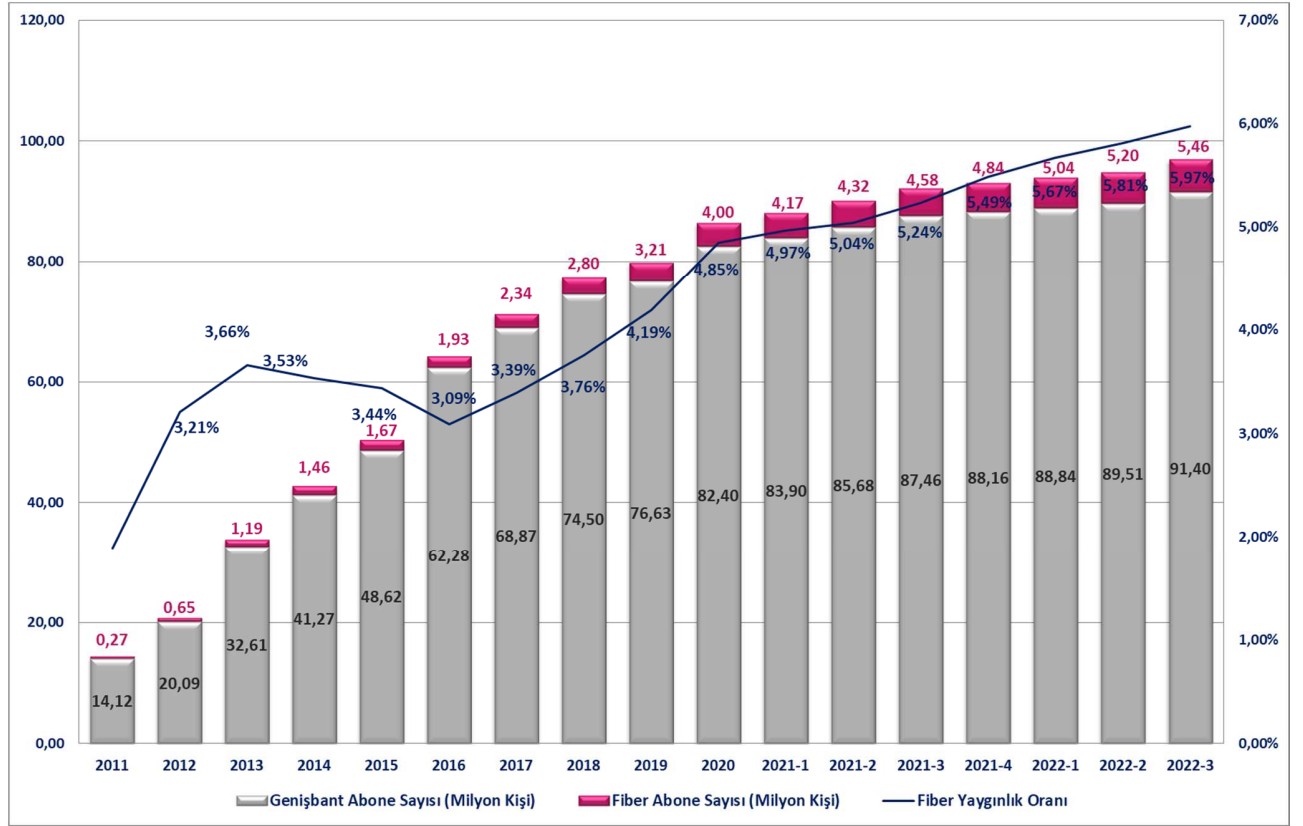
Yukarıdaki grafiklerde, 2002 yılında fiili olarak rekabete açılmış olan elektronik haberleşme sektöründe, sektör oyuncularının gelirlere göre Pazar paylarına yer verilmektedir. Buna göre; 2022 ikinci çeyrekte pazardaki en büyük üç operatör ve iştirakleri dışında kalan alternatif işletmecilerin Pazar payı %10,06 olarak belirlenmiştir. 2022 üçüncü çeyrekte ise bu oranın %10,13 olduğu görülmektedir. Bu oran AB ile kıyaslandığında çok düşük kalmaktadır.

3- ELEKTRONİK HABERLEŞME SEKTÖRÜNDE PİYASA DEĞERLERİ

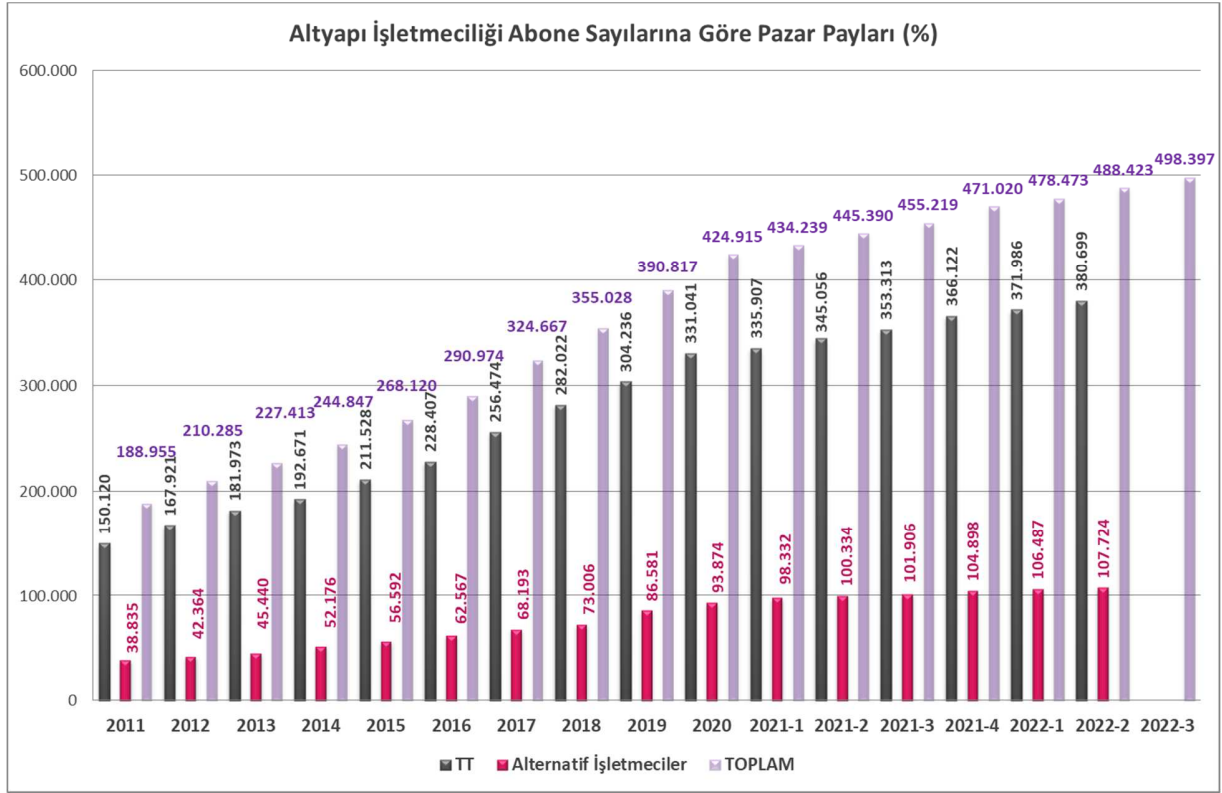
Sektörün yaklaşık %70'ini oluşturan iki şirketin piyasa değerleri incelendiğinde, 2008 yılından bu yana önemli ölçüde düşüş yaşandığı görülmektedir. Buna göre, 15 Mayıs 2008 tarihinde iki şirketin toplam değeri 22,90 Milyar Dolar iken, 31 Aralık 2020 tarihinde toplam değer 8,79 Milyar Dolar'a, 31 Aralık 2021'de ise Dolar Kurunda yaşanan artışa da bağlı olarak 5,65 Milyar Dolar'a düşmüştür. İstanbul Borsasında (BIST) yaşanan artışa ve döviz kurundaki yatay seyre bağlı olarak, 30 Aralık 2022'de bu iki şirketin toplam değeri 9,14 Milyar Dolar olmuştur.

4- GENİŞBANT ABONE SAYISI

Yukarıdaki grafikte toplam genişbant abone sayısı ve bu sayı içerisinde fiber abone sayısı ve oranı yer almaktadır. Buna göre 2022'nin ikinci çeyreğinde %5,81 olan fiber abone oranı 2022 üçüncü çeyrek sonunda %5,97 olarak belirlenmiştir.

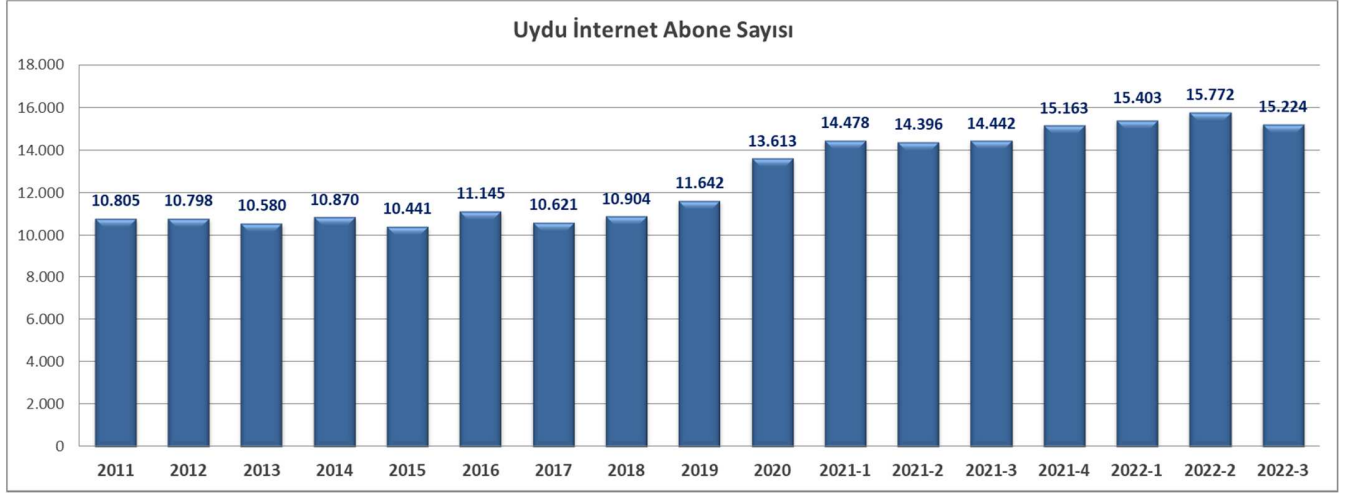
5- FİBER UZUNLUKLARI

Yukarıdaki grafikte, 2009 yılından bugüne fiber altyapı uzunluklarına yer verilmektedir. Buna göre, 2022 ikinci çeyrekte 488.423 km olan toplam fiber uzunluğu, 2022 üçüncü çeyrek sonunda 498.397 km olarak belirlenmiştir.

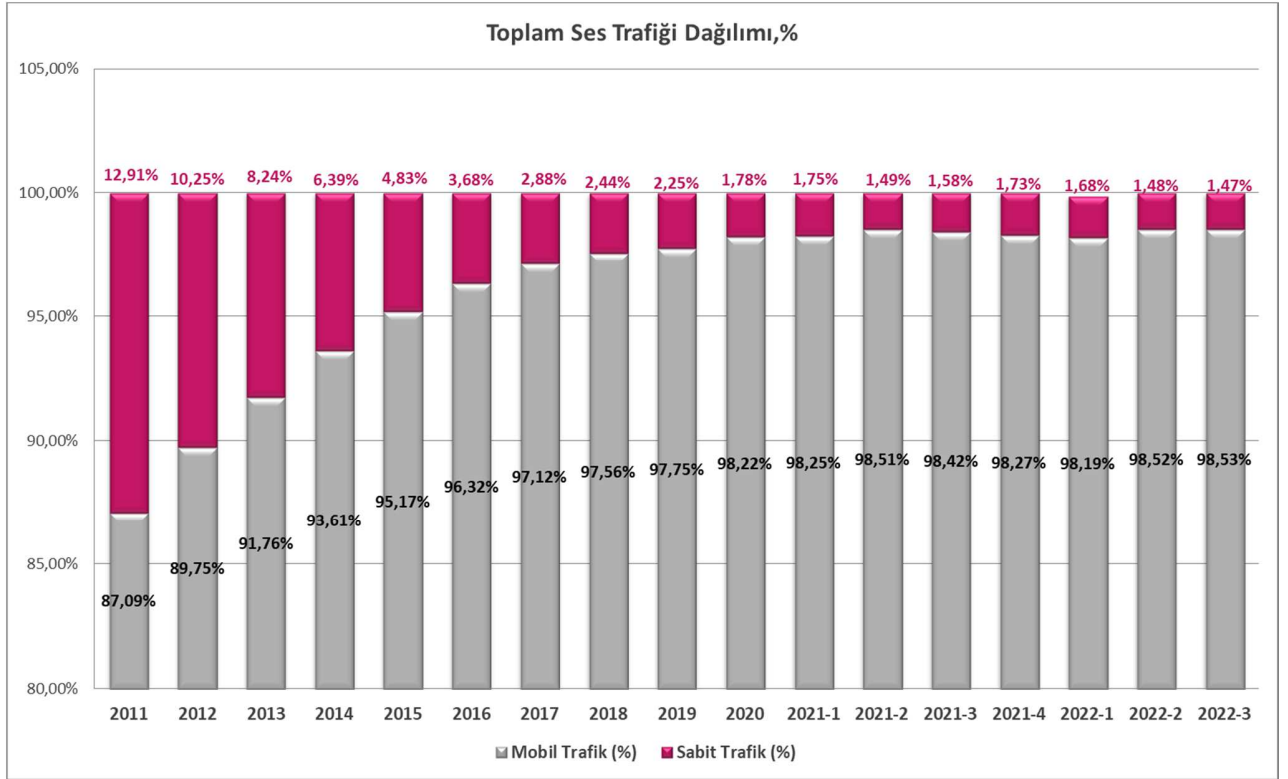
2022 üçüncü çeyrek itibarı ile BTK Pazar Verileri Raporunda, fiber uzunlukları kapsamında TT ve alternatif işletmeci ayrımı kaldırılmıştır. Sektöre ışık tutacak olan bu ayrımın yeniden Türkiye Elektronik Haberleşme Sektörü Üç Aylık Pazar Verileri Raporu kapsamında yer alması gerekmektedir.

6- GENİŞBANT UYDU HİZMETLERİ

Genişbant hizmetlerinde önemli bir alternatif olan uydu internet hizmetine ilişkin abonelik miktarlarına bakıldığında 2011 yılından bu yana önemli bir gelişme olmadığı ve bugüne kadar sadece 4.419 yeni abone kazanımı olduğu görülmektedir. Bir önceki çeyreğe göre 2022 üçüncü çeyrek sonunda abone sayısında önemli bir değişiklik görünmemektedir.

7- SES TRAFİĞİ DAĞILIMI

Toplam ses trafiği içindeki sabit ses trafiği oranı 2009 yılından bu yana ciddi biçimde düşmüştür. 2009 yılında toplam trafiğin %82,5'i mobil, %17,4'ü sabit ses iken 2022 yılı ikinci çeyrek sonunda sabit ses trafiğinin oranı %1,48'e düşmüştür. 2022 üçüncü çeyrekte ise bu oran %1,47 olmuştur. Türkiye'de sabit ses trafiğindeki hızlı düşüşün incelenmesi gerektiği değerlendirilmektedir.

8- VERİ MERKEZİ İŞLETMECİLİĞİ

20 Nisan 2022 Tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye Bilişim Sektörünün Uluslararasılaşması ve E-Turquality (Bilişimin Yıldızları) Programı Hakkında Karar ile ilk defa “Veri Merkezi İşletmecisi” mevzuatımızda yerini almıştır (<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2022/04/20220420-9.pdf>).

2022 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı 470.1 sayılı tedbirde; İnternet Değişim Noktası (İDN) kurulmasına yönelik usul ve esasların belirlenmesi ve İDN kurulmasının gerçekleştirilmesi hedefi bulunmaktadır. Bu tedbirle ilgili sorumlu kuruluşlar; Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı, BTK’dır. Ayrıca BTK 2021 Yılı İş Planı’na göre Türkiye İnternet Değişim Altyapısı Kurulmasına İlişkin Çalışmalar Aralık 2021 tarihinde tamamlaması planlanmaktaydı. Bu gerçekleştirilmediği gibi BTK 2022 ve 2023 Yılı İş Planında da artık yer almamaktadır (<https://www.btk.gov.tr/is-planlari>).

2023 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı 470.2 sayılı tedbirde; Veri merkezi sektörünün geliştirilmesini sağlayacak düzenleyici çerçeve ve teşvik mekanizması oluşturulması, Türkiye’nin yoğun ticaret yaptığı ülkelerle bulut hizmetlerinin sunulmasına yönelik işbirlikleri yapılması hedefi bulunmaktadır. Bu tedbirle ilgili sorumlu kuruluşlar; Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi ve Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı’dır. Bu konuyla ilgili, YOİKK çalışmaları kapsamında Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi tarafından yaklaşık 1,5 yıldır sürdürülen bir Kanun çalışması vardır¹. Sektör tarafından, son aşamasına gelmiş bu kanun çalışmasının en kısa sürede yayımlanması beklenmektedir (<https://yoikk.gov.tr/Home/Detay?MID=13>).

İnternet Değişim Noktaları (2019, 2020, 2021 ve 2022), Veri Merkezlerine (2020, 2021, 2022 ve 2023) ilişkin tedbirler uzun yıllardır Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programlarında yer almaktadır. Ancak bugüne kadar bu konularla ilgili henüz neticelenmiş bir adım bulunmamaktadır (<https://telkoder.org.tr/cumhurbaskanligi-yillik-programlari/>).

¹ VERİ MERKEZİ, BULUT BİLİŞİM VE PLATFORM HİZMETLERİ SEKTÖRLERİNİN GELİŞTİRİLMESİNE YÖNELİK DESTEK VE TEDBİRLER HAKKINDA KANUN TASLAĞI